

Sorring Brugsforening

110 år · 1906-2016

Johannes Albertsen

Svend Aage Mikkelsen

Tak

Stor tak til de frivillige på Gjern Arkiv, som har sikret bevarelse og tilgængelighed af både skriftlige kilder og billedmateriale brugt i dette hæfte.

Udgivet af Brugsen Sorring Amba

Trykt i 780 eksemplarer

Billederne på forsiden:

Øverst: Ukendt fotograf, 1920

Nederst: Fotograf: Johannes Albertsen, 2015

Hvad er Sorring Brugsforening?

Brugsen Sorring (tidligere Sorring Brugsforening) er en selvstændig forening med ca. 650 medlemmer fra lokalområdet. Foreningen ejer Dagli'Brugsen, OK-tanken og nogle af de omkringliggende ejendomme, som bliver lejet ud til beboelse og erhverv.

I foreningen er der ingen højere myndighed end generalforsamlingen, som afvikles hvert år inden udgangen af april. Her bliver årets resultat og planerne for fremtiden gennemgået og diskuteret. Foreningen har indgået en såkaldt franchise aftale med COOP Danmark, hvor COOP mod betaling leverer varer og markedsføring samt løser nogle administrative opgaver som eksempelvis regnskabsføring.

Det er langt fra alle brugsbutikker, der har samme ejerforhold som vores. Siden 1970 har COOP (tidl. FDB) overtaget ejerskabet af mange trængte butikker, lige som de har åbnet nye koncernejede butikker på steder, hvor de kunne se økonomiske muligheder i det. Denne udvikling har desværre betydet, at magten er blevet flyttet væk fra lokalsamfundene og til hovedkontoret i Albertslund.

I Sorring kan vi være glade for vores selvstændighed, som helt reelt betyder, at vi ikke er afhængige af, om nogen på et hovedkontor satser strategisk på at drive dagligvareforretning her i byen. Vores forening er sat i verden for at løse denne opgave og har gjort det i de sidste 110 år, og det vil den kunne blive ved med at gøre, så længe vi bakker op om vores brugs som medlemmer og kunder.

Tidlige brugsforeninger

Allerede i 1866 opretter købmandssønnen pastor Hans Christian Sonne den første levedygtige brugsforening i Danmark: Thisted Kjøbstads Arbejderforening. Efter åbningen går der ikke længe, før pastor Sonnes tanker spredt sig til andre byer, og nye, lokale brugsforeninger skyder frem. 2016 er således ikke bare vores forenings jubilæumsår, men også et år hvor Danmarks brugsbevægelse generelt kan fejre 150-års jubilæum.

Første spor af brugsbevægelsen, vi kan se i Dallerup sogn, er i kirkebogen, hvor man kan læse, at den 5. oktober 1900 bliver købmand i Skjørring, Søren Jørgen Pedersen, gift med Maren Buttenschøn, datter af sadelmager og *brugsforeningsbestyrer*, Joachim Buttenschøn, i Toustrup. Så i en periode omkring år 1900 har man i Toustrup haft en form for brugsforening, men foreningen har kun eksisteret i ganske få år, idet man i folketællingen i 1906 kan se, at der nu er en købmandsforretning på matriklen.

Den stedlige lokalhistoriker, Åge Jakobsen, kan fortælle, at der i Sorring, i et hus på Ebbesensvej, også har været en form for brugsforening, sandsynligvis på samme tidspunkt som i Toustrup. Her blev levetiden også kort og med en konkurs til følge.

Hvor informationerne om brugsforeninger i området, før vores egen, må siges at være særdeles sparsomme, så ved vi til gengæld rigtig meget om, hvordan vores egen forening blev grundlagt, takket være de bevarede protokoller, som omhyggeligt er blevet ført ved både generalforsamlinger og møder.

Grundlæggelsen af Sorring Brugsforening

Den 9. januar 1906 blev der holdt møde i afholdshjemmet i Sorring for at få en brugsforening oprettet. I referatet kan vi læse præcis, hvad der skete på denne aften:

Efter flere oplysende meddelelser angående andelssagen og brugsforeninger i særdeleshed, oplæstes Vedtægterne til lov i Severin Jørgensens Håndbog for Brugsforeninger, hvilket samme godkendtes i mødet med almindeligt stemmeflerhed.

Dermed var foreningen stiftet, og der blev registreret 25 medlemmer samme aften. Der blev også valgt en bestyrelse med syv medlemmer, to revisorer og en suppleant.

Jens P. Malthesen	Formand
Jens H. Nielsen	Næstformand
Laurits Jørgensen	Forretningsfører
Frits Pedersen	Kasserer
Jens Bech	
Peder Jensen	
Rasmus Hansen	

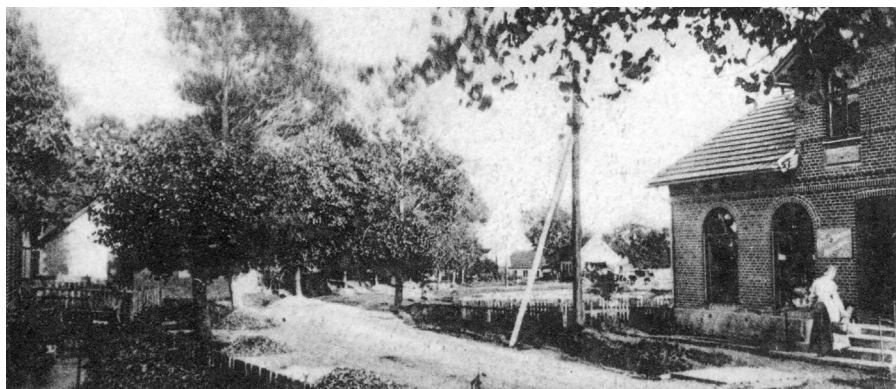
Samme år den 23. januar afholdes generalforsamling, hvor der bliver vedtaget at købe købmand Simonsens ejendom matr. 21 (Hovedgaden 16) til brugsforeningens uddelersted for 7000 kr.

Den 13. februar var der atter møde og Niels Peter Nielsen var tilstede og blev antaget til uddeler fra 1. april på følgende vilkår:

Hans løn er i % af de varer, som han skal uddele, 5% af kolonial og 2% af grovvarer. Sejlgarn, poser, indpakningspapir, lys og brændsel skal han selv lægge til, dog får han 50 kr. til papir. Alle sække og kasser, som ikke kan returneres, skal tilhøre uddeleren og al den havejord, som ikke skal bruges til køre- og færdselsplads, skal tilhøre ham, imod at han indhegner det.

6. marts beslutter man at låne 9000 kr. til betaling af Simonsens ejendom og lager. Der beregnes 7000 kr. for ejendommen og inventar og 2000 kr. til betaling af lageret. Pengene bliver lånt i den daværende Dallerup Sogns Sparekasse.

Ejendommen, der som bekendt stadig huser en del af Dagli'Brugsen Sorring, kan ses til højre på dette billede af "Hovedgaden" omkring år 1905.

Ukendt fotograf, ca. 1905

2. april overtages Simonsens varelager med hjælp af en mand fra fællesforeningen i Aarhus, og dagen efter åbnes dørene for kunderne som begynder at handle.

Årene derefter

1. januar 1909 overtager Rasmus Olesen Rasmussen posten som uddeler og bliver dermed den, som skal stå for den fortsatte drift af brugsen. Det skal imidlertid vise sig at være en vanskelig opgave.

Krigsårene 1914-18 er en hård tid, og mange af medlemmerne har svært ved at betale for deres varer. I 1917 ser man sig nødsaget til at pålægge renter på skyld og i protokollen fra 5. juli 1917 læser man, *at enhver an saldo ved hvert af de halvårslige opgørelser pålægges en rente på 5%*.

I 1920 er brugsen temmelig nær fallittens rand, både pga. skyldnere men måske også grundet uddelerens fejlindkøb under krigen få år forinden. Rasmus Olesen Rasmussen ender med at fratræde sin stilling samme år.

På billedet herunder ses brugsen fotograferet invendigt på denne tid.

Ukendt fotograf, 1920

1. oktober 1920 får brugsen sin 3. uddeler, Søren Poulsen, og med ham kommer der stabilitet omkring brugsens videre drift.

I september 1929 får foreningen mulighed for at udvide sit forretningsområde, da man modtager et tilbud fra Dansk Petroleumsselskab: Den nyligt afdøde købmand Holm på Ebbesensvej havde et benzinanlæg, og dette kunne man få lov at overtage mod, at man ville forhandle petroleumsselskabets produkter i en femårig periode. Anlægget bliver flyttet senere samme år.

Først i 1951, efter mere end 30 år ved roret, tager Søren Poulsen sin afsked.

1. april samme år ansættes Olav Refsgaarden I Refsgaards tid som uddeler skifter bygningen udseende, indgangspartiet ud imod gaden flyttes til den østlige gavl, og butiksarealet udvides flere gange.

I forbindelse med ombygningerne nedlægges også lejligheden i brugsens østlige ende, som uddelerne hidtil har boet i, og Olav Refsgaard med familie flytter i egen bolig.

I 1985 lader Olaf Refsgaard sig pensionere efter næsten 35 år på posten.

Ukendt fotograf, 1980

Fotograf: Leif Tychsen, Midtjyllands Avis, 1988

Den løbende udvidelse af brugsen fortsætter ufortrødent efter Sten Madsens tiltrædelse som uddeler 1. januar 1986.

Allerede i 1987 bliver der lagt 40 m² til butiksarealet, og i 1988 køber man udlejningsejendommen på Hovedgaden 12.

Den 15. maj 1993 kl. 10 samles uddeler og bestyrelse til møde i en trist anledning. Udlejningsejendommen på Hovedgaden 12 er nedbrændt, ulykkeligvis med dødelig udgang for en enkelt person. I slutningen af 1993 underskrives byggekontrakt med Jens Peter Bedsted, og de røde bygninger med lejligheder, som vi kender i dag, opføres.

I 1995 lukker byens posthus, og der kommer i stedet postbutik i brugsen. Året efter køber man Hovedgaden 18, og det overdækkede tankanlæg etableres.

I 2008 bygges den nye høje lagerbygning, og selve butikken gennemgår en større renovering. Efter 26 særdeles aktive år på posten som uddeler, går Sten Madsen på efterløn i 2012.

1. august 2012 tiltræder den nuværende uddeler, Finn Lorenzen. Under Finns ledelse er åbningstiderne blevet udvidet, og butikken har fået egne ovne, så brugsen nu også kan tilbyde friskbagt brød hele dagen.

Brugsens rolle i byen

Foreningens vedtægter lader ingen tvivl om den rolle, Brugsen skal spille i byen:

Foreningens formål er at skaffe medlemmerne de bedst mulige varer til de lavest mulige priser samt optage andre opgaver af økonomisk og almennyttig art til gavn for forbrugerne.

Brugsen er ikke til for at tjene penge på sine handelsaktiviteter. Ethvert overskud, der nogensinde er blevet lavet i butikken, er blevet brugt på at vedligeholde og udvikle forretningen eller givet tilbage til byens borgere.

Denne almennyttige funktion har nok i bund og grund været brugsens opskrift på succes. For konkurrencen inden for salg af dagligvarer har altid været hård. På et tidspunkt var der 4 købmænd, 2 slagterforretninger og 2 bagere i byen. I dag er brugsen byens eneste dagligvarebutik, men konkurrencen er ikke blevet mindre af den grund. Heldigvis har foreningen 650 husstande som medlemmer og endnu flere handlende.

Brugsen udfylder i dag mange funktioner for egnens borgere. Ud over at være dagligvarebutik er brugsen jo også byens eneste posthus, apoteksudsalg, grønthandler, blomsterforretning, benzinstation, spilforhandler og senest også bager og bankfilial.

Ud over handelsaktiviteterne støtter foreningen også lokalsamfundet gennem sponsorater til almennyttige private initiativer og ikke mindst faste sponsorater til flere af byens andre foreninger. Ud over dette er foreningen også selv vært ved en række arrangementer hvert år. Vi kan heriblandt nævne vinsmagninger, som har vist sig særdeles populære blandt medlemmerne.

Brugsens ledelse gennem årene

Uddelere

<i>Ansættelsesdato</i>	<i>Navn</i>
1/4 1906	Niels Peter Nielsen
1/1 1909	Rasmus Olesen Rasmussen
1/10 1920	Søren Poulsen
1/4 1951	Olav Refsgaard
1/1 1986	Sten Madsen
1/8 2012	Finn Lorenzen

Det er bemærkelsesværdigt, hvor få uddelere foreningen har haft i løbet af sin lange historie. Uddelerjobbet i Sorring er tydeligvis ikke en plads, man uden videre render fra.

Bestyrelsesformænd

<i>Periode</i>	<i>Navn</i>
1906 - 1908	Jens Peter Malthesen
1908 - 1909	Marius Lassen
1909 - 1928	Rasmus P. Wormsborg
1928 - 1937	Jørgen Pedersen
1937 - 1944	Karl M. Rasmussen
1944 - 1964	Laurits Madsen
1964 - 1976	Gunnar Telling Pedersen
1976 - 1986	Villy Christensen
1986 - 1991	Jette Hansen
1991 - 1999	Torben Rasmussen
1999 - 2013	Bodil Osterland
2013 -	Poul Erik Pedersen